

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов Россия оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда «коммунистик гоялар» Туркистон заминида зўрлаб тиқштирилгани, улар халқимиз турмуш тарзига ҳеч қачон сингиб кета олмаслигини ҳақли равишда таъкидлади.

Чет эллик нуфузли советшунлар ҳам бу фикрни тасдиқлайдилар, уларнинг синчков назирача, қизил саттанат даврида «Москва гоялар, қонунлар тўқиди. Болтиқбўйи одамдай яшашга қўймайдиган Кремль кўрсатмаларини қандай қилиб «бузмасдан четлаб ўтиш» имкониятларини изларди, осийликлар эса бу гайри шпорларга парво ҳам қилмадилар йўқ. Бутун жаҳон аҳли юз йилдан бунён устидан кулиб келган «коммунизм эртаклари» бутун бизнинг ўзинида ҳам кулиги бўлиб қуринмоқда. «Коммунизмда пўл бўлмайди, ҳамма нараса серб бўлади, тўшаклар — умумий, ҳар ким дўканга кириб ҳоҳлаган нарсасидан хоҳлаганча кўтариб кетарери...» деган чўпчакларга халқимиз орасидан астойдил ишонган одам бўлган эмас, эҳ-

қимлик тузумларига хизмат қилди ва бутун Шарқий Европада ҳам, Кавказда ҳам, Россияда ҳам, Марказий Осиёда ҳам инқирозга юз тутди. Чунки у мулоқотлик даъво қилди, ўқитди — ўрганмади, сўзлади — тингламади... Муроза, мувозанат, муомала ҳукмирон бўлган дунёда, ранг-баранглик, уйғунлик, ҳаракат билан тираник доруфандола Яратқаннинг ўзганинг монополияси инқирозга учраши шубҳасиздир. Коммунизмнинг гонинг, XX аснинг паровоз ва инқироз — бунинг далояти.

Туркистон халқлари учун коммунистик мафкура ҳеч қачон эътиқод ва маслакка айланган эмас, бироқ XIX аср охири XX аср бошидаги сиёсий-ижтимоий вазиятда қаттиқ роль ўйнади. Сир эмас, она юртимизга большевик гоялари сургун қилинган марксчиларга ёпишиб кириб келётган аср бошида халқимиз большевикнинг «насиб» бўлган чоризм зулмидан озурда бўлиб, пичок батамом сўкка етган эди. Иёсанлар кўтариблар ва шафқатсиз бостирдилар.

ИДЕОКРАТИЯДАН ДЕМОКРАТИЯГА

«Коммунизм» гоялари тилини қичитарди, аммо дилда ҳеч қандай ҳисси тириктира олмасди

«Марксизм башорати»

орқали озиқ-овқатга буюртма берасан, сенга уларни телевизор орқали кўрсатишади! Узиним ҳам даҳрийликдан дарс берувчи «илмий атеизм» имтиҳонига ютиниб кирарканмиз: «Узинг шарманда қилма, Қодир эгам!» — деб топинардик. «КПСС тарихи», «Истмат», «Диамат», «Илмий коммунизм» каби унлаб филлардан қуруқ ёлбаб, имтиҳон топишардик, аммо «беш» олганлар ҳам, бизни «аглога» ўқитган доқларимиз ҳам бу филларни тушунган эмаслар.

«Коммунизм» гоялари тилини қичитарди, аммо дилда ҳеч қандай ҳисси тириктира олмасди. Бутун, XX аср инқирозига келиб, марксизмнинг инқирози шубҳасиз бўлиб қолди. Тўғри, Маркс ҳақиқатга ёпишиб Бисмарк: «Бу чаласовод бухгалтер халқ Европанинг бошига кўп кулфат келтирди.» — деб оғоҳланган эди. Аср бошидаёқ, Короленко, Плеханов, Достоевский, Бернштейн, Бердяев марксизм гоялари бюрократияга қўл келмишини аниқлашдилар. Аммо бутун биз бу ҳақда яна гапириб ҳақимиз, зеро марксизм «тарбияда» синдилди. У гайри-табиий, гайринисоний таълим эканлига шубҳа қолмади.

«Узбекистонда коммунистик ҳаракат тикланармикин?» — деган саволи, илмий тағдир шу маъно ётади. Ушаймики, бундай ҳаракатлар бизда бўлмайди, улар учун асос йўқ. Тўғри, бир-икки ёки беш-ўн та «қизил дафтари»ни нафталин сепиб, асраб юрган қимсалар бўлиши мумкин, Уларнинг «коммунистик гоялар учун» курашиб ётишга қўлари учиб тургани йўқ, фақат аслида шу «дафтари» ордида — партибелт нарасида қилган роҳат-ҳаловатларини кўмайдилар, холос.

1917 йилда галаёнга келган Россияга хориждан кўтаринки руҳда келган инқилобчи Ленин бронепоездига чиқиб: «жаҳон инқилоби», «буғун дунёда социализм галабаси» ҳақида ҳайқириб кўрди, аммо бу оташин ҳайқирлар ушай пайтдаги мустақил Россия халқларига татсиёр этмади. «Доҳий» 1918 йилдан бошлаб, «миллатларни ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи» ҳақида сўзлаб бошлади. Ленин ва Сталин имзоси билан Россия империясида яшовчи муслмонларга «Мурожаатнома» эълон қилинди. Унда хусусан шундай даъватлар бор: «Россия шоҳлари томонидан масжид ва молмоғоҳлари вайрон этилган, имон-этиқоли ва одалатлари тоғлатган барча халқлар! Бундан бунён синизинг одалат ва эътиқодингиз, миллий ва маданий даргоҳларингиз эркин ва даҳлиздир. Ўз миллий ҳақиқатингиза эркин ва ҳеч бир таъқиқсиз яшанг. Сизнинг бунга ҳаққингиз бор.

Чунки яқин ўтмишимизда «КПСС эъзоси» бўлиш — юксак лавозимлар сирни, манфаатдорлик имкони томон олиб боровчи руҳсатнома эди. Партибелт олиш ўзинга хос оқеужлар сағита қўйишнинг билдирар эди. Раҳбар «ўзбошимча» фикри бор ҳодимини қўрқмоқчи бўлса, «Партиядан ўчирмасди», — деди, демак, комфирката ёзлик раҳбарга итотат қилиш, итотаткорлик, қўллик мажбурийати юкларди. Амалдор ўз жойидан кетмаслиги, янада юқорикўтарилиш учун партибелетини сақлашга, бунинг учун эса таълимкор бўлишга маҳкум эди. Рост, боғбонлардан, деҳқонлардан, оқил одамлардан ҳам «партия эъзоси» бўлган, тўғриси КППСнинг «оммавий», «халқчиллигини» кўрсатиш учун жалб этилган. Менин отам — 3 синф ўқиб, уруш бошлангани тўғриси эрлари фронтга кетган хотинларга ҳисобчи-эвеновий бўлиб далага чиққан бола партиёга қабул қилинган. Бир умр кетмон кетилган тоғпан пулдан ҳалол бўлаб тўлаган, беш вақт намонин ҳам қанда қилмай ўқитган падалири бузрукворим бутун кечаги кунни сира қўмасамди. Холбуки, эҳтимол, уни фирқага «тиқштирган» обкомлардан кўра отам қабул бегарз топинган эди. Бутун улар эмас, балким, уша собиқ амалдорлар кечаги куннинг партини, тўғриси, у берган имкони — ўз халқини шилби, Москвага ташиш имкониятини қўмаслар. Аммо аскар халқимиз ўзи истиклол қадрини аниқлаш, истибдод занжирини истамайди.

«Узбекистонда коммунистик ҳаракат тикланармикин?» — деган саволи, илмий тағдир шу маъно ётади. Ушаймики, бундай ҳаракатлар бизда бўлмайди, улар учун асос йўқ. Тўғри, бир-икки ёки беш-ўн та «қизил дафтари»ни нафталин сепиб, асраб юрган қимсалар бўлиши мумкин, Уларнинг «коммунистик гоялар учун» курашиб ётишга қўлари учиб тургани йўқ, фақат аслида шу «дафтари» ордида — партибелт нарасида қилган роҳат-ҳаловатларини кўмайдилар, холос.

Марксизм нимадирни башорат қилди! Капитализмнинг «юқори ва сўнгги босқичи» бўлган имперализмда туғаша ва бутун жаҳон бўйлаб инқилоб юзи бериши керак эди. Бундай бўлмади. Социализм барбод бўлди, капитализм яшамоқда.

1917-1919 йиллар: очарчилик, низолар; 1920-1925 йиллар: кулоқ қилиш, муллатларни қамаб, масжидларни бузиш; 1925-33 йиллар — қаҳатчилик; 1934-39 йиллар, қатагон, зиёли, имонли одамларни қамаш ва отиш; 1940-1945 йиллар: уруш, узимлар, вайронагарчиликлар; 1946-1956 йиллар — хонавайрон бўлган уруш, сургун бўлган халқлар, зогора ном тиклиб ўлган гўдаклар; 1956-1976 йиллар — «совуқ уруш», ҳарбий-полициявий тузум, «империалистлар ҳужуми» авасалари, 1976-1986 йиллар — турмушлик, иқтисодий ва сиёсий инқирознинг бошлангани... Хўш, ўш қачон одамдай яшади «совет халқи» аталган аҳоли? Етмиш йил бутун жаҳон билан уруш ҳолатида, ташқари билан уруш тинган ҳақти, ўз аҳолисини қира бошлаган юқ тузумни қўмасиб бўлармикин?

Агар бутун Россияда, айрим посткоммунистик давлатларда «собиқ коммунистлар» бош кўтариб, «таъсиёр лойарлар»ни кенгайтириш даъвосини бошламаганларидна, балким, биз ҳам бу ён гапларни яна қўлаб ўтирмаган бўлардик. Бутунгиз янги чиққан «коммунистлар учун ҳам «коммунистик гоялар» бир ниқоб, холос. Асл мақсад — ҳоким

Капиталистик давлатларда халқ фаровонлигини ошириш — имперализм сўнгги, ҳалокатли босқич эмаслигини, социализм — революцион эмас, аксинча эволюцион тарзда капитализм ҳолисаси бўлишини кўрсатди. Марксизм-ленинизм яққаҳор

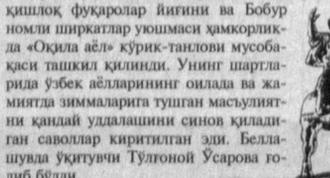
Марксизм нимадирни башорат қилди! Капитализмнинг «юқори ва сўнгги босқичи» бўлган имперализмда туғаша ва бутун жаҳон бўйлаб инқилоб юзи бериши керак эди. Бундай бўлмади. Социализм барбод бўлди, капитализм яшамоқда.

Марксизм нимадирни башорат қилди! Капитализмнинг «юқори ва сўнгги босқичи» бўлган имперализмда туғаша ва бутун жаҳон бўйлаб инқилоб юзи бериши керак эди. Бундай бўлмади. Социализм барбод бўлди, капитализм яшамоқда.

ТОПГАН ГҮЛ КЕЛТИРАР...

Кеча республикамизнинг тури бургачларида соҳибқирол Амир Темура ҳазратлари таваалуд қилари муносабати билан тури тадбирлар бўлиб ўтди.

баранг бўлиб, бобокOLONИМИЗ Кўп қиррали фаолиятининг тури соҳиларини тадиқ қилишга бағишланган. Жумладан, соҳибқиролнинг қишлоқ ҳўжалигини бошқариш тизими, олимлар билан мулоқотлари, саркардалик маҳорати, шунингдек, жаҳонгирнинг рўҳий дунёси ва маънавий оламни ёритишга бағишланган сермазун мақолалар мажмуи. Улар мавзунинг янгилиги ва тадиқот қўлими билан дастлабки илмий қўламлардир.

Жумладан, Андижон туманидаги Хартум қишлоқ фуқаролар йиғини ва Бобур номли ширкатлар уюшмаси ҳамкорлигида «Оқила аёл» кўрик-танлови мусобақиси ташкил қилинди. Унинг шартларига ўзбек аёлларининг оила ва жамиятда зиммаларига тушган масъулиятини қандай удаллашини синов қилганидан саволилар киритилган эди. Беллашувда ўқитувчи Тўлғоний Усарова голиб бўлди.

Тошкент давлат аграр университетида «Амир Темура ва замон» мавзусида амалий мунозара ўтказилди. Унга тайёрларик қўриш жараёнида ўқувчилардан маърузалар митинг рисола шаклида чоп этилди. Беш босма табоқ ҳўжалиқ мажмуага жамланган мақолаларни университет сиёсатшунослик кафедрасининг мудирислари нашрга тайёрлашди. Унда жамланган маърузаларнинг мавзун ран-

Касби туманидаги 10-ўрта мактабда ўқувчиларнинг юбилей муносабати билан театрлашган томошаси налийинч этилди. Унда бобокOLONИМИЗнинг ёшларни ватанпарварлик, маърифат ва аҳлоқ-одобга чорловчи қарашлари акс эттирилди.

1996 йил — Амир Темура йили

Юбилей тадбирлари турли йўналишларда қизгин давом этмоқда. Энг катта тантаналарни эса кузда ўтказиш мўлжалланган.

ҲАМКАСБИМИЗ ИККИНЧИ...

Миллий олимпия қўмитасида (МОК) Олимпиядан 100 йилгига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Уни МОК президенти Собир Рўзиев очиб, мамлакатимизда олимпия ҳаракатини янгиликларни тизимда олиб борилаётган ишлар хусусида ахборот берди.

Илмий сўнггида Олимпияда ўйинларнинг совриндорлари бўлишга бир гуруҳ спорт фаюриларига қўмитабхо соғвалар улашди.

Шунингдек, МОК томонидан 1993 йилда Олимпия ҳаракатини кен тарғиб қилиш бўйича журналистлар ўртасида эълон қилинган конкурс қолибларига совринлар топширилди. Қалам соҳиблари ўртасидаги танловда ҳамкасбимиз Расул Жумшев совринли иккинчи ўринни ағаллади. Биринчи ва учинчи ўринларга, «Спорт» газетасининг ҳўжамлари Икром Қурбоналиев ва Асрор Мўнонов лойиқ деб топилди.

Фотожурналистлар танловинда Алишер Рўзиев (УА), телевидео журналистлари ўртасидаги танловда спорт шарҳловчиси Азим Алимов голиб деб топилди.

Алижан АБДУРАҲМОНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ХАРТИЯГА ФАҚАТ СОФДИЛ ТАДБИРКОРЛАРГИНА ИМЗО ЧЕКАДИ

Бугунги кунда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, тадбиркорлар сафини кенгайтириш энг муҳим вазифалардан ҳисобланади.

Шу боисдан ҳам бугунги бозор иқтисодиёти шароитида фаолият кўрсатётган тадбиркорларимиз якка-якка ҳолда эмас, аксинча бир-бирига ўзаро ёрдам, умумий ҳамжиҳатлик, ҳамкорлик асосида иш юритишини талаб этади. Чунки бу ўзаро манфаатли ҳамкорлик мамлакатимизда ҳақиқий тадбиркорлар қатламини вуждага келишига ва йирик-йирик компания ва фирмаларнинг бўй кўрсатишига змин яратлади.

Вонлик ўтказмаслик ва атроф-муҳитни ифлослантормаслик мажбурийатларини оладилар. Шу боис унга қўл қўйиш қўймастик мажбурий эмас. Унга фақатгина ноҳўя ишларга қўл урмасликка ишонтира оладиган, зарур пайтларда муҳтожларга ёрдам бера оладиган, шерикларга ҳомийлик кўрсата оладиган, элим-юртим деб ёниб яшайдиган, ўзининг манфаатидан халқ манфаатини устун қўядиган софдил тадбиркорларгина имзо чекишлари мумкин. Имзо чекканлар рўйхати эса доимий равишда «Биржевий вестник Востока» газетасида бериб борилади.

Б.ОСТАНАКУЛОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ФОТОНИГОХ

МАҲАЛЛА ОҚСОҚОЛЛАРИ НЕГА БАЪЗАН ҚИЙНАЛИБ ҚОЛИШАДИ?

«Халқ сўзи» газетасининг шу йил 25 январь сониди «Исправка» ни маҳалла бериш керакми ё ЖЭК сарлавҳали мақола ни ўқиб, айрим мулоҳазаларимни баён қилишга жазм этдим.

Мақолада, дарҳақиқат, жиддий муаммо урғата ташланган. Мен бун оқидий газеткам эмас, шу ми билан бевосита боғлиқ киши сифатида айтиётарман.

Биз одий фуқаролик жамияти куришга интиломдамиз. Бу жараёнда эса босқичма-босқич бошқарува шаклланимоқда. Олий Кенгаш томонидан 1993 йил сентябрда қабул қилинган «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунни маҳаллалар фаолиятининг ҳуқуқий асоси сифатида баҳоламоқ керак. Ушбу ҳужжатдан кейин мамлакатимизда маҳаллалар фаолиятни яғзага тарзда ривожлана бошлади. Унинг нуфузи ҳамда аҳамияти ўсиб, ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий, иқтисодий соҳаларда аришилётган муваффақиятларнинг асосий таянқларидан бири, бошқарува тизимининг хўи бўғинидаги демократик ҳамда энг халқлиқ шакли сифатида тан олина бошланди.

Маълумки, айни пайтда ақсарий маҳалла оқсоқоллари ва котиблари ўшбу вазифани ўзларининг асосий қабеларига қўшинча сифатида олиб боришади. Оқибатда улар долларлар ма-саладарини ўз вақтида енчида, тегишли ҳокимият ва бошқа идораларда бўладиган мажлис ва тадбирларда иштирок эта олмаётдилар. Шу боис улар қўйилган вазифалар ҳамда масалаларнинг масъулиятини, ақамиятини етарли даражада аниқлаш туғул, фуқароларга тўлақонли тарзда етказая олишмайпти. Аниш муаммо тўлиқ ҳал этилмаган эди, маҳаллалар фаолиятидаги айрим нотекисликлар давом этаётди.

Президентиэмиз республика Конституциясинингуч йиллиги муносабати билан сўзлаган нуқтада: «Маҳалла — одий фуқаролик жамияти куришишда асосий танчимиз бўлиб қолаб экан, унинг вақолатлари ва ҳуқуқин зарурий да-ржада кенгайтиришми», деган эдилар. Модомки шундай экан,

Кўйи бошқарува бўғинларида

ТРАКТОР ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРИ, УСКУНАЛАР СОТИЛАДИ

x-ray RETINA XBM "АРТ КАФ" фирмаси

